

«بازمانده» روایت غفلت از ظرفیت مردمی در مدیریت یک چالش ورزشی است

گفت‌وگوی «جوآن» با سازندگان مستندی با موضوع عدم‌رودررویی ورزشکاران ایرانی با اسرائیلی‌ها

■ محمدصادق عابدینی

مستند «بازمانده» از جمله آثار حاضر در بخش مسابقه جشنواره بین‌المللی سینما حقیقت، موضوعی را دنبال می‌کند که سال‌هاست در ورزش ایران مطرح بوده، اما کمتر کسی درباره آن صحبت کرده است. موضوع مسابقه ندادن ورزشکاران ایرانی با ورزشکاران اسرائیلی در مسابقات بین‌المللی نزدیک ۴۰ سال است در ورزش ایران وجود دارد، ولی هیچ مدیری حاضر نیست درباره آن صحبت کند، «بازمانده» این موضوع را از زاویه نگاه یک جودوکار ملی پوش باز کرده است. غفلت از ظرفیت‌های مردمی که می‌تواند به عنوان یک مطالبه ملی پشتوانه ورزشکارانی از این دست باشد، یکی از موضوعات این مستند است. «جوآن» در گفت‌وگو با علیرضا کرمی، نویسنده و کارگردان این مستند و محمد جواد رئیسی تهیه‌کننده آن به «بازمانده» پرداخته است.

آقای کرمی سال گذشته مستندی به نام «عملیات المپیک» تولید شد که از جمله معدود پرداخت‌های داخلی به موضوع مسابقه ندادن با ورزشکاران رژیم صهیونیستی است، «بازمانده» را تحت تأثیر آن کار تولید کردید؟

کرمی: نه این دو مستند تقریباً هم‌زمان ساخته شدند، اتفاقاً در روز مصاحبه با آرش میراسماعیلی، بچه‌های تولیدکننده آن مستند هم برای گفت‌وگو آمده بودند.

پس ایده «بازمانده» از کجا شکل گرفت؟

کرمی: ما روی یک کار پژوهشی با موضوع مهاجرت ورزشکاران کار می‌کردیم که به این سوزه رسیدیم. دیدیم ماجرای جذابی است. به سه ورزشکار که از رده سنی نوجوانان و جوانان باهم بودند، یعنی محمد محمدی بریمانلو، سعید مولایی و جواد محبوب برخورد کردیم. پس از اجرای تعلیق فدراسیون جودو، این سه ورزشکار که رفیق بودند، یک نفر تابعیت منولستان گرفت و دیگری که محبوب بود به کانادا رفت و با پرچم کمیته جهانی المپیک(ورزشکاران پناهنده) در المپیک توکیو شرکت کرد و بریمانلو بود که با وجود داشتن سهمیه المپیک به دلیل تعلیق فدراسیون به المپیک نرسید.

چرا در مستند موضوع محبوب را نمی‌بینیم؟!

کرمی: چون در روایت ما کارایی نداشت، از خط داستانی مستند حذف شد. خط ماجرای بریمانلو و مولایی را پیش بردیم و یک نگاه تطبیقی به ماجرای مشابه در کشتی و اتفاقی که برای علی‌رضا کریمی رخ داد، داشتیم.

بحث مسابقه ندادن با اسرائیلی‌ها خیلی فراتر از جودو و کشتی است، حتی شطرنج‌ها بی هم داشتیم که این اتفاق برای‌شان رخ داده است، چرا سراغ دیگر ورزشکاران نرفتید؟

کرمی: خیلی ورزشکاران در رشته‌ها و رده‌های مختلف هستند که با اسرائیلی‌ها رودررو نشده‌اند و حتی نام آنها شناخته‌شده هم نیست. ما جذایت موضوع برای‌مان اهمیت داشت، اینکه چرا روی این ورزشکاران تمرکز کردیم، حواشی آنها بود، ولی ورزشکاران زیادی بودند مثل علیرضا خجسته که دوران ورزشی‌اش گذشته و الان راننده اسنپ شده است. خجسته بارها با اسرائیلی‌ها مسابقه نداد و حتی در یکی از مسابقات دو بار مجبور می‌شود با اسرائیلی‌ها مسابقه ندهد، ولی چون چهره شناخته‌شده‌ای نیست، سراغ او نرفتم.

در این مستند صحبت‌های بریمانلو را می‌شنویم ولی سراغی از مولایی نمی‌گیرید، چرا با خود مولایی درباره اتفاقاتی که برایش رخ داده، صحبت نکردید؟

کرمی: داستان ما داستان بریمانلو است که در آن ماجراهایی را که رخ داده است، روایت می‌کند و بحث اینکه چرا فدراسیون جودو تعلیق شد. روایت ما آن چرایی ماجراست. ما برای مصاحبه با سعید مولایی هم اقدام کردیم، ولی او دارای مدیر برنامه است و برای مصاحبه و نشست‌های خبری باید با او هماهنگ شود و آنها هم برای مصاحبه پول می‌گیرند. البته در انتهای کار یک تماس تصویری گرفتیم که از طریق بریمانلو انجام شد.

پس احتمالاً مولایی در جریان تولید مستند بوده است، اکنون که کار در حال بخش است، واکنشی داشته‌است؟

کرمی: بله، اما نمی‌دانست که ما دقیقاً درباره چه چیزی مستند می‌سازیم. بعد از اینکه کار در جشنواره اکران شد، بچه‌های سفیر بخشی از صحبت‌های محمدرضا رودکی را بیرون دادند که من آن را منتشر کردم و مولایی را تگ کردم، مولایی واکنش نشان داد و گفت از نظر او ماجرا در تمام شده و ورزشی برایش ندارد.

«بازمانده» در کدام ژانر مستند قرار می‌گیرد؟

کرمی: می‌شود گفت پژوهشی-ورزشی است. چرا در ژانر مستند ورزشی کمتر کاری تولید می‌شود؟

کرمی: چند سال پیش هم من و هم آقای رئیسی یک کار مشترک انجام دادیم که پژوهش آن را هم خودم انجام داده بودم؛ مستند «سکوهای صوری» که بحث ورود بانوان به ورزشگاه بود که یک کار پژوهشی-ورزشی بود. در آن مستند هم نگاه عمیقی به موضوع داشتیم. با دیدن «سکوهای صوری»

محمدصادق عابدینی

د

باید یک تشکل مردمی تشکیل شود و مردم حمایت کنند و هزینه کمک به این ورزش‌شکاران پرداخت شود، یعنی کار را مردمی پیش ببریم تا نتوانند علیه ورزش ایران عمل کنند، آن وقت ورزشکاران می‌دانند که در صورت مسابقه ندادن با اسرائیلی‌ها حمایت مالی هم می‌شوند، البته در بلندمدت نیازمند کار فرهنگی هستیم، مانند کاری که در کشورهای مسلمان مثل الجزایر انجام شده است که ورزشکاران متعلق به قشر خاکستری هم جذب شوند

آن را با اخبار و اظهارات رؤسای فدراسیون و کارشناسان برنامه‌های ورزشی مقایسه کنید، اصل موضوع دست‌تان می‌آید.

«بازمانده» اشاره به چه چیزی دارد؟

کرمی: ابتدا به موضوع سه رفیق ورزشکار اشاره کردم. الان از آن سه نفر، فقط یک نفر مانده و دو نفر دیگر رفته‌اند. هم از این سو و هم از این نگاه که وی از المپیک بازمانده است. از سوی دیگر هم بعد از مهاجرت نصف و نیمه به ارمنستان، بازگشت داشته و در کشور خودش مانده است.

هم اکنون مستند منتشر شده است، مسئولان فدراسیون جودو، مدیران ورزشی دولت قبل یا دیگر افراد مرتبط، نسبت به این کار موضع گیری داشته‌اند؟

کرمی: نمی‌دانم مسئولان فدراسیون جودو کار را دیده‌اند یا نه، ولی قطعاً متوقف آن نخواهند بود. ما یک اکران از طرف کمیسیون اخلاق کمیته ملی المپیک داشتیم که در آن مدیران ورزشی و ورزشکاران را دعوت کردیم تا در محل سالن پارالمپیک، کمیته ملی المپیک کار را تماشا کنند. در آن اکران آقایان خسروی‌وفا، فولادگر، شهرنابو منصوریان، بهداد سلیمی، سجاد گنج‌زاده، حسن رحیمی، باقری‌معمد و مثال اوران المپیک حضور داشتند. فیلم پخش شد و وقتی به جلسه پرسش و پاسخ رسید، همه مدیران سالن را ترک کردند. ورزشکاران نشستند و گپ زدیم.

ورزشکارانی که کار را دیدند چه نظری داشتند؟

کرمی: در مرحله اول تعجب می‌کردند و اینکه چه جالب که ما به چنین موضوعی پرداختیم. بعد خوشحال شدند از اینکه چنین موضوعی ساخته شده است. سجاد گنج‌زاده به من گفت که با دوستانش تصمیم گرفته‌اند به محمد بریمانلو پیام بدهند و از کاری که کرده تقدیر کنند.

فکر می‌کنید تماشای این مستند می‌تواند برای مخاطب پاسخ بسیاری از سؤال‌هایش درباره ماجرای مسابقه ندادن ورزشکاران ایرانی با اسرائیلی‌ها باشد؟

کرمی: من یک نکته‌ای بگویم! از اول انقلاب تا امروز ما ورزشکاری نداشته‌ایم که با اسرائیلی‌ها مسابقه داشته باشد. یک ورزشکار زمانی می‌تواند بگوید که من با اسرائیلی‌ها مسابقه نمی‌دهم که مثلاً روی تشک ورزشی روبه‌روی او قرار بگیرد و از دادن مسابقه سسر باز بزند. الان آرش میراسماعیلی که گل سرسید این موضوع است و چه باقی ورزشکاران در مسابقات اصلاً با اسرائیلی‌ها برخورد نداشته‌اند، شما الان دلیل حذف میراسماعیلی از مسابقات المپیک آن را جست‌وجو کنید، نوشته است: «وت شدن از مسابقات به دلیل به سر وزن نرسیدن» یعنی آنها به لحاظ رسانه‌ای این موضوع را بایکوت می‌کنند تا صدای آن در افکار عمومی جهان شنیده نشود، البته برخی مواقع نمی‌توانند بایکوت کنند برای مثال ما جام جهانی را پشت سر گذاشتیم که در آن تیم ملی مراکش(مغرب) در همه بردها و باخت‌ها پرچم فلسطین را بلند می‌کرد و همه دنیا این حمایت از فلسطین را دیدند اما در مستند «بازمانده» نشان دادیم که ورزشکار الجزایری در مسابقات المپیک توکیو حاضر بود. به مسابقه با حرف اسرائیلی نمی‌شود و ۱۰ سال از مسابقات محروم می‌شود و عمر ورزشی‌اش به پایان می‌رسد، اما همه می‌دانند که سر بازی نکردن با اسرائیل این اتفاق برایش افتاده است، ولی ما چنین برد خبری را برای ورزشکاران نداریم، حتی در داخل کشور هم انطور که باید کار رسانه‌ای در این ارتباط نمی‌شود. البته معذرت‌هایی وجود دارد، ما نمی‌توانیم علنی و رسمی حتی در رسانه‌های خودمان به این موضوع بپردازیم، چون سندی برای تحریم ورزش کشورمان می‌شود. من قبول دارم که نباید با ورزشکاران اسرائیلی بازی کنیم، اما، در

بازمانده

SURVIVOR

محمدصادق عابدینی

این ماجرا باهوش عمل نمی‌کنید. بعد از ساخت این مستند از

طریق چند کارشناس خبره به این نتیجه رسیدیم، شما در هر جاگر تصمیم به مبارزه نکردن با ورزشکاران اسرائیلی را اعلام کنید، محروم می‌شوید، آقای سجادی، وزیر فعلی ورزش زمان رأی اعتماد مجلس از مسابقه ندادن ورزشکاران با اسرائیلی‌ها دفاع کرد، اما اکنون که مسئولیت دار چنین حرفی را نمی‌زند و حتی در مراسم مصاحبه نمی‌کند، چون جایگاه رسمی دارد. الان ورزشکاران کشورهای اسلامی با ورزشکاران اسرائیلی مسابقه نمی‌دهند، ولی با این موضوع به صورت فردی برخورد می‌کنند، محرومیت‌ها هم فردی است. حالا در ایران اگر قانون بگذارند یا مجلس بگوید که به ورزشکارانی که با اسرائیلی‌ها مسابقه ندهد، جایزه می‌دهم، خودش می‌شود یک سند برای تحریم ورزش ایران. از سوی دیگر اغلب این ورزشکاران که در ورزش‌های انفرادی حضور دارند، از قشر پایین و محروم هستند، اینها باید حمایت مالی شوند. باید یک تشکل مردمی تشکیل شود و مردم حمایت کنند و هزینه کمک به این ورزشکاران پرداخت شود، یعنی کار را مردمی پیش ببریم تا نتوانند علیه ورزش ایران عمل کنند، آن وقت ورزشکاران می‌دانند که در صورت مسابقه ندادن با اسرائیلی‌ها حمایت مالی هم می‌شوند، البته در بلندمدت نیازمند کار فرهنگی هستیم، مانند کاری که در کشورهای مسلمان مثل الجزایر انجام شده است که ورزشکاران متعلق به قشر خاکستری هم جذب شوند.

■ ■ ■

آقای رئیسی «بازمانده» از چه زمانی در روند تولید قرار گرفت؟

رئیسی: تقریباً از دو سال پیش کار پژوهش و پیش‌تولید کار شروع شد. حدود شش ماه بعد بحث آماده‌سازی و مصاحبه با ورزشکاران طول کشید. اولویت ما ورزشکاران و افرادی بودند که مستقیماً با ورزشکاران اسرائیلی‌ها درگیر می‌شدند.

و مجسمه‌سازی با محیط ارتباط بگیرد و به آرامش

روخی خود برسد. به صورت کلی بیان خلاق می‌تواند شفا و بهزیستی روانی را تقویت کند.

انسان از ابتدای خلقت پیوند جدانشدنی با هنر داشته و روان ما دارد و چیزی که حال‌مان را خوب می‌کند، ما را آرام می‌کند و نشاط و شادی را برای‌مان عرضه می‌دارد و روح‌مان را جلا می‌دهد.

هنر به عنوان یک ابزار جهت درمان بیماری‌های روح و روان استفاده می‌شود؛ ابزاری که به فرد کمک می‌کند بتواند درگیری‌های ذهنی خود را برون‌ریزی کند.

در واقع هنر برای افرادی که دچار اضطراب و تنش هستند، بستری را فراهم می‌کند که افراد بدون نیاز به گفت‌وگو، بدون نیاز به مخاطبی که خواهد با او صحبتی کند و کلام خود را از طریق صحبت به او انتقال دهد، با فعالیت‌هایی مثل نقاشی، نواختن ساز

مسابقه ن داده است، چیزی ن داده‌اند.

چند روزی است «بازمانده» در چرخه اکران آنلاین قرار گرفته است. به نظر تان از تماشای فیلم «بازمانده» استقبال می‌شود؟

رئیسی: طبق آنچه از بچه‌های سفیر فیلم شنیدم، خدا را شکر استقبال خوب بوده است. گویا بر اساس برنامه‌ای که برای اکران داشته‌اند، همه چیز خوب پیش می‌رود. البته ما قرار است اکران‌های دانشگاهی هم داشته باشیم.

اکران پولی مستندهای ایرانی هم چند سالی است که رواج پیدا کرده است، یعنی مردم به این سمت سوق داده می‌شوند که برای تماشای مستند پول بدهند، نظر تان درباره این موضوع چیست؟

محمدصادق عابدینی

د

اگر با ورزشکارانی که با اسرائیلی‌ها مسابقه ن داده‌اند صحبت کنید، می‌بینید که هر کدام ماجرای پر خورده‌ها را به یک نوعی تعریف می‌کنند و هیچ شباهتی در نوع برخورد‌ها وجود نداشته است. یک نفر را برده‌اند دیدار با مقام معظم رهبری، دیگری را تبرده‌اند، به یک نفر خانه داده‌اند، به یک نفر دیگر ن داده‌اند، به یکی که فقط یک بار مسابقه ن داده‌است، همه چیز داده‌اند و به یک نفر مثل سعید مولایی که چندین بار مسابقه ن داده است، چیزی ن داده‌اند

رئیسی: تا دوسه سال پیش همه عادت کرده بودند مستند را در ایگان و از طریق شبکه‌های تلویزیونی تماشا کنند، در صورتی که در اغلب کشورهای دنیا شبکه‌های تلویزیونی و «وی‌اودی»ها پولی هستند، من به عنوان فیلمساز آرزو داشتم در آمد واقعی خودم را ببینم و متوجه شوم یا کسی حاضر است برای چیزی که من ساخته‌ام پول خرج کند یا نه؟! با وجود اینکه این کار سختی‌های زیادی دارد، ما از آن استقبال می‌کنیم و نگاه مثبتی به آن داریم.

یعنی تصور می‌کنید مردم هم از تماشای پولی مستند استقبال می‌کنند؟

رئیسی: با آنکه میزان تماشای مستند در ایران چندان بالا نیست، اما از چند سال پیش وضعیت خیلی بهتر شد و شاهد اتفاقات خوبی هستیم.

«بازمانده» طرح موضوع خوبی درباره یک بحث جدی در ورزش دارد، اما به نظر می‌رسد این موضوع جای پرداخت بیشتر هم دارد، به دنبال پیگیری این سوزه در کارهای بعدی هستید؟

رئیسی: ما از چند سال پیش نگاهی را دنبال می‌کنیم که در مستند «سکوهای صوری» هم این نگاه را داشتیم، یعنی به حواشی ورزشی یک نگاه مدیریتی داشته باشیم. ورود بانوان به ورزشگاه‌ها هم به جای آنکه یک نگاه مدیریتی باشد، بی‌جهت سیاسی شد. بازی با اسرائیل هم همین طور است، یعنی صرفاً سیاسی شد در صورتی که باید به مسیری برود که مردم آن را مدیریت کنند، یعنی ورزشکاران بدانند که یک مطالبه ملی درباره آن وجود دارد، اما مطالبه ملی همیشه وجود داشته است اما مدیریت موضوع باید خیلی ظریف و دقیق انجام شود. ما با همین نگاه احتمالاً چند کار دیگر بچویم ساخت و اتفاقاً چند ایده داریم که در همین حوزه مدیریت ورزشی است.

و به معنای آن بی‌می‌برند.»

و اما برای درک بیشتر هنر باید زبان و نشانه‌های آن را آموخت و هنرمندان مهم‌ترین عامل درک و

شناسایی زیبایی و آثار هنری هستند. زیبایی و هنر یا ساخته طبیعت بوده یا دست‌پرورده هنرمندان، زیبایی پیش از هنر در طبیعت وجود داشته ولی درک آن ابتدا مشکل و شناخت آن توسط هنرمند صورت گرفته است، هم اکنون درک هنری در بعضی افراد

در اثر مشاهده آثار هنری در محیط پیرامون‌شان به طور ناخودآگاه تا حدودی تقویت و پرورش می‌یابد و هنرهایی که ارتباط بیشتری با مردم برقرار می‌کنند، جذاب‌تر هستند. به صورت کلی هنر یک رسالت مردمی است و هنری که ارتباط مستقیم با مردم داشته باشد، ماندگار تر خواهد بود.

هنر و هنرمند همیشه برای ما ایرانیان، عزیز و ارزشمند بوده است. از زمان‌های قدیم که آثار هنری افراد به صورت نقش و نگارهایی روی سنگ‌ها و دیواره غار‌ها نمایان می‌شد و ساز موسیقی‌شان تکه‌ای از چوب و چند برگ و یک نی ساده بود تا به امروز شاهد پیشرفت هنر در زمینه‌های مختلف نقاشی، بازیگری، تئاتر، موسیقی و غیره هستیم.

به صورت کلی زیبایی عواطف انسان را تحریک می‌کند که به این ترتیب ذهن سطوح بالاتری را ادراک می‌کند که این ادراک موجب کشف پیام نهایی یک هنر است می‌شود، به صورت کلی پیام‌های پیچیده را نمی‌توان به صورت مستقیم درک کرد. هنری موفق است که بتواند چالش‌های ذهنی به وجود آورد و بازتاب‌هایی ایجاد کند.